

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2008: 87 Åklagarväsendets brottsbekämpning integritet och effektivitet

Riksarkivet har tagit del av de förslag som lämnas i rubricerade betänkande och vill framföra följande synpunkter.

Enligt Riksarkivets uppfattning stärks inte den enskildes integritet genom att uppgifter gallras. Gallring är en aktiv åtgärd som innebär att uppgifter förstörs. Att gallra är därmed även en oåterkallelig åtgärd som resulterar i en slutlig förlust av rätten att ta del av allmänna handlingar. Sett ur den enskildes perspektiv medför gallringen ett avsteg från den i TF reglerade rätten till insyn i myndigheternas verksamhet.

Ett alternativt sätt att skydda den personliga integriteten är, enligt Riksarkivets uppfattning, att uppgifter bevaras samtidigt som de omfattas av sekretess.

Bevarandet sker då i den registrerades intresse genom att möjligheter finns att eftersöka vad som registrerats och därigenom också ge en möjlighet till upprättelse om felaktigheter har begåtts.

Detta är av central betydelse särskilt inom ramen för den brottsbekämpande verksamheten.

Riksarkivet anser därför att arkivlagens presumtion för bevarande bör gälla och att Riksarkivet har möjlighet att föreskriva om gallring som undantag från huvudregeln.

Enligt arkivlagen ska allmänna handlingar - myndigheternas arkiv - bevaras för att tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättsskipning och förvaltning samt forskningens behov. Riksarkivets utgångspunkt är således att myndigheternas arkiv ska bevaras som en garanti för rättssäkerhet, medborgerlig rätt till insyn och demokrati.

Bevarandet ska, med andra ord, inte enbart ske för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Vad beträffar förslaget att gallring ska ske efter en viss tidpunkt, så innebär begreppet gallring att uppgifterna förstörs. Om uppgifter i stället ska arkiveras utanför systemet så innebär detta inte gallring enligt arkivlagens mening.

Riksarkivet föreslår att man i sådant fall istället använder termen ”avställning” för att undvika otydlighet om vad som avses.

I förslaget görs vidare en åtskillnad mellan uppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga och uppgifter som inte har det. Att på denna grund, antal personer som tagit del av uppgifterna, besluta om gallring ställer sig Riksarkivet kritiskt till och ifrågasätter om utredningen har beaktat det verksamhetsstöd som förbereds inom ramen för RIF arbetet.

Det måste vara behandlingens syfte i sig och uppgiftens varaktiga värde, för såväl den brottsbekämpande verksamheten som rättssäkerheten, som bör utgöra bedömningsgrund för eventuell gallring. Integritetsaspekten torde väga lika starkt oavsett om uppgifterna gjorts gemensamt tillgängliga eller inte.

Enligt Riksarkivets uppfattning är även förslaget om maximifrister för gallring otillfredsställande och kan utgöra ett problemområde. Detta gäller i synnerhet om möjligheterna att bevara handlingar nödvändiggör ett beslut i varje särskilt fall. Då kan det inträffa att handlingar är gallrade innan Riksarkivet hunnit bereda frågan eller ens fått kännedom om att handlingsslaget existerar. Ett system med maximitider tillåter exempelvis att uppgifter får gallras från dag 1. Det kommer vidare att vara en svårbedömd fråga att avgöra om en uppgift är aktuell eller inte men även frågan om vem som gör den bedömningen och när? Detta är ett förslag som dessutom avviker från norm då gallringsfrist normalt är en absolut tid och det är vid gallringsfristens utgång som handlingar ska förstöras.

Slutligen är 3 kap. 11-13 §§ oklart utformade vilket medför att tillämpningen kan försvåras. Uppgifterna får arkiveras men inte behandlas för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål. Såvida man inte underförstått med arkivering även menar att uppgifterna får användas för dessa ändamål strider dessa bestämmelser mot rätten till insyn. Det är vidare oklart om 13 § innebär ytterligare en begränsning eller om den är en sammanfattning av 11-12 §§.

Beslutande i detta ärende har varit riksarkivarien Tomas Lidman. Närvarande vid ärendets slutliga handläggning har även varit 1:e arkivarie Ian Fallenius samt verksjurist Efwa Westre Stövander, föredragande.

Tomas Lidman

Efwa Westre Stövander